

BOOMWHACKER, AVAGY HOGYAN „CSÖVEZZÜNK” AZ ÉNEK-ZENE ÓRÁKON?*

„Egy cső alakú hangszer különböző színekkel, hosszúsággal és az összes hanggal. Könnyű vele játszani és élvezetes. Ha megütöd, akkor adja ki a kívánt hangot. Szakszóval mi csak csövezésnek hívjuk, ha játszunk rajta.” (12 éves kisgyerek)

Mint ahogy az egyik kisgyerek leírásában is olvasható, élvezetes játék a "csövezés". Úgy gondolom, a zene iránti érdeklődés felkeltése a cél ahhoz, hogy későbbiekben a gyerekek könnyebben befogadják a zenével járó elméleti és gyakorlati tudásanyagot, ehhez nagymértékben segítséget nyújt ez a fejlesztő hangszer.

Vízcső, bummvacak. Ilyen és hasonló találó nevekkkel illetik a gyerekek. De mi is ez valójában? Tulajdonképpen a hangszer nem más, mint különböző méretű és színű műanyag csövek összessége. Ezek bármilyen felülethez ütve (pl.: tenyér, asztal, szék, comb) hangot adnak ki. Ütés hatására a csőben lévő levegő rezgésbe jön, és a cső hosszától függően más hangon szólal meg. 1998-as piacra dobása óta több millió készletet adtak el a világ minden táján, amely jól mutatja, a hangszer népszerűségét.

Az eltérő színek segítségével könnyebben beazonosíthatjuk a hangokat, így akár már óvodás kortól könnyedén lehet használni. Mindegyik hangnak megvan a saját színe, a színskálának megfelelően. A módosított hangokra is külön figyelmet szántak, hisz azoknak is megvan a saját színük. Alsóbb osztályokban tudatosan már ezeket a színeket használom az egyes hangok megkülönböztetésére.

Fejlesztőhatás

A zenei nevelés terén szerzett gyors népszerűségének oka abból is adódik, hogy a hangszer könnyen használható, színes, aránylag olcsó, és könnyű súlya miatt kiválóan hordozható is. Használata közben **mozgásos** tevékenységeket is lehet végezni, amellyel fejleszteni tudjuk a gyerekek **koordinációs képességeit**. Például: menetelés, körbejárás, de akár tánclépések közben is jól alkalmazható. Mindezek mellett fejleszti a gyerekek **zenei érzékét**, **ritmuskészségét**. A gyerekek miközben egymás után szólaltatják meg a csöveket, belső

hallásukkal követik a dallamot, így nyilvánvalóvá válik, ha valaki rossz időben, vagy más hangot ütött. A játék során **figyelnük kell egymásra**, mert ha valaki késik, a dal máris elveszti a ritmusát. Ügyesebb gyerekek rögtön jelzik, amikor valakinek nem sikerült a ritmust tartani. Ezáltal a **figyelemkoncentrációs** képességükre is nagy hatást gyakorol az eszköz. A csövekkel való muzsikálás egyszerre teremt emlékezetes pillanatok az osztály egészének, amellyel hozzájárul a **csoporthézió** erősítéséhez is¹.

Tapasztalatok és gyakorlatok

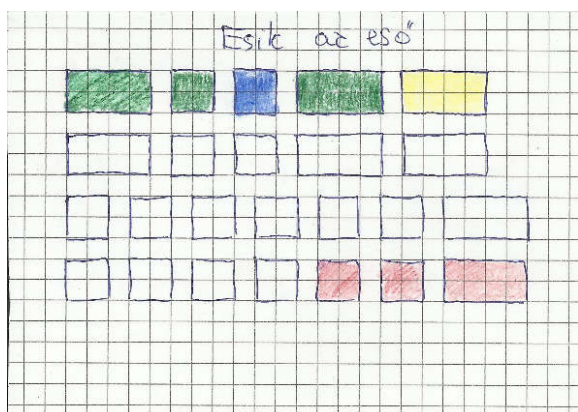
Először az interneten láttam egy előadást, ahol ezekkel a csövekkel színesítették az előadott darabokat. Felkeltette érdeklődésemet és mostanra már a harmadik éve használom a boomwhackert az ének-zene órákon. Több, **különböző nehézségű** gyakorlatot találtam ki, amelyek támpontok lehetnek, de **csak a kreativitás szab határt** a tevékenységnek.

¹ A szerző óráján készült felvétel megtekinthető a www.tanitonline.hu oldalon: Filmtár ► Módszertan ► Ének-zene

A **színek alkalmazásával** már kisebb gyermekeknek is jól használható az eszköz, hiszen ha a hangokat nem is ismerik, a színek egymásutánisága kiadhat egy azonos értékekből álló dallamot. A színes területek hosszának változtatásával már a **negyed és a nyolcad** ritmust is megkülönböztethetjük.

s.zöld	s.zöld	indigó	s.zöld	c.sárga
--------	--------	--------	--------	---------

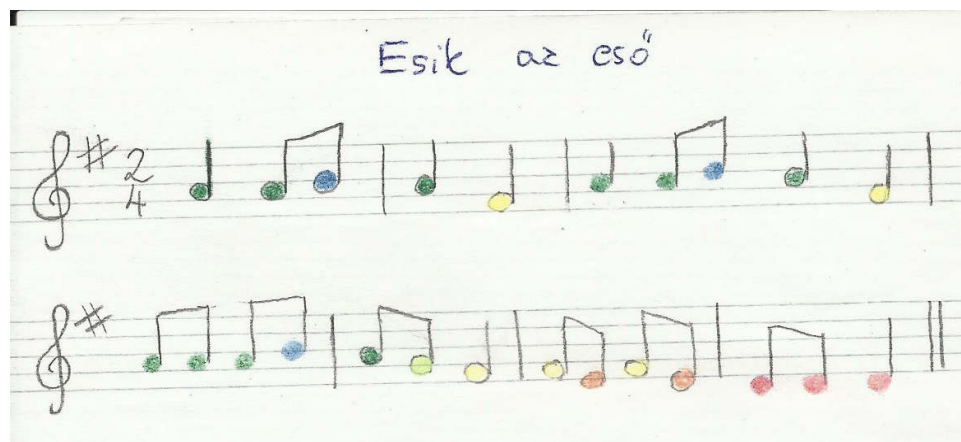
Esik az eső (s sl s m)

Kezdetben **színek „hangjainak” megtanulása** volt a cél. Amikor már a gyermek be tudta azonosítani, hogy a piros színhez a C vagy dó hang társul, nagyobb eredményességet érhettem el. Ekkor kezdődhetett az érdemi munka. A gyerekek nagyon élvezték, amikor kaptak egy kiszínezetlen négyzetekkel és téglalapokkal teli lapot és feladatként

ki kellett színezni őket. A színezés után egyszerűbb volt a dal eljátszása is.

Amikor a gyerekek már az ötvonalas rendszernek ismerői, a színeket ott is feltüntethetjük. A hangjegyeket beszínezzük a boomwhacker megfelelő csöveinek színére. Kezdetben már kész, a tanító által kiszínezett kottát kaptak. Későbbiekben **próbálkozhatnak maguk is** a „színes kotta” elkészítésével. Végeredménynek egy nagyon színes, ám a dal lejátszásához egyszerűbb kottaképet láthatunk.

Ugyanezt a színezős módszert alkalmazhatjuk a betűskottákra is, mind abszolút, mind relatív szolmizációs rendszerben. Ebben az esetben fel kell hívni a figyelmet, hogy ugyanannak a dalnak más és más színezése is lehet.

s sl s m s sl s m ss sl sf m mr mr dd d

s - s.zöld; l - indigó; m - c.sárga; f - lime; r - n.sárga; d - piros

A AH A F A AH A F AA AH AG F FE FE DD D

A - indigó; H - magenta; F - lime; G - s.zöld; E - c.sárga; D - n. sárga

Interneten, különböző videó-megosztó portálokon fellelhetőek továbbá olyan filmek, amelyben a beszínezett kottaképet látjuk, és a fődallam kivételével minden szólam hallható. A mi feladatunk, hogy elütögessük a kihagyott szólamot.

A gyerekek által „zúrzavarnak” nevezett játék lényege, hogy körbeállunk és mindenki kezében különböző hangú cső van. Egy már jól ismert dalt elkezdünk játszani, ám tapszóra át kell adni a melletted állónak a kezében lévő csövet. Ekkor keletkezik a zúrzavar, hiszen a már megszokott hangot lecseréltük egy másikra.

Az óráimon eleinte minden gyerek egy csővel játszott, majd későbbiekben mindkét kezükbe kaptak csövet. Így már meg kell osztaniuk a figyelmüket, hiszen a **két kézben más hangokat** kell, hogy megszólaltasson.

Visszhang játékom a **memóriafejlesztést** helyezi előtérbe. Egy asztalra kipakolunk egy készlet boomwhackert. Az asztal egyik végébe a tanító, másik végébe a gyermek áll. A tanító által az asztalon elütögetett dallamot a gyermeknek vissza kell játszania.

A fentebb említett néhány példa segítségével dallamokat tudunk lejátszani. Egyszerre egy hang szólalt meg, azaz egy csövet ütöttünk bizonyos felülethez. Amennyiben több hang egyszerre szólal meg, már akkordról (hangközről) beszélhetünk. Többszólamú művek eljátszásának előkészítésénél figyelniük kell arra, hogy először a hangközt egy gyerek szólaltassa meg, jobb és bal kezében lévő csövekkel. (pl.: jobb kéz: C, balkéz: E). Később próbálkozhatunk azzal is, hogy más gyerek üti, jelen esetben a C-t is és más az E-t is. Amikor már akkordokat tudunk megszólaltatni, könnyedén lekísérhetünk egy dalt.

Tehát csak a kreativitásunk szab határt annak, hogy hogyan használjuk fel ezt az eszközt. Ami biztos, hogy a gyerekek élvezni fogják a használatát, és észre sem veszik, hogy közben **rengeteg tapasztalatot gyűjtenek a hangok világából, s képességeik igen széles köre fejlődik.**

A hangok színe a színskálának megfelelően:

c- piros
d- narancssárga
e- citromsárga
f- lime
g- sötétzöld
a- indigó
h- magenta

A módosított
félhangok szintén jól
beilleszkednek színben
is a skálába.

c#- élénkpiros
d#- sáfrány
f#-zöld
g#-kék
a#-lila

Felhasznált irodalom:

Ramsell, Craig. 2005. Gettin' Whacky: A Mini-Handbook for Using Musical Tubes in Facillitated Group Events.

Judah-Lauder Chris. 2001. Fun with Boomwhackers!. Alfred Music Publishing

<http://mymusicalmagic.blogspot.hu/2013/04/boom-pipes-instructions-for-b-o-o-m-p-i.html?m=1>

<https://www.youtube.com/watch?v=k3OJSaGD3Cg>

A szerzőről: Gödri Dániel (27 éves), a Szent Anna Katolikus Általános Iskola - Szany tanító, ének-zene műveltségterületes pedagógusa.

*Megjelent a Tanító 2016/1. számában.